

Latvijas pašvaldību izpilddirektoru asociācija

LPIA VALDES DELEGĀCIJAS VIZĪTE ČEHIJAS PAŠVALDĪBU ADMINISTRĀCIJU VADĪTĀJU (STMOU ČR) 51. KONFERENCĒ

Česke Budejovice (České Budějovice), Čehijas Republika, 2026. gada 18.–21. oktobris

2026. gada 18.–21. oktobrī LPIA valdes priekšsēdētāja vietnieks, Madonas novada pašvaldības izpilddirektors **Uģis Fjodorovs**, LPIA valdes locekle, Ogres novada pašvaldības izpilddirektora vietniece **Dana Bārbale** un LPS padomniece pašvaldību izpilddirektoru darbības jautājumos **Sniedze Sproģe** piedalījās Čehijas Republikas pilsētu un pašvaldību iestāžu administrāciju vadītāju asociācijas 51. (Rudens) konferencē Česke Budejovicē.

Čehijas pašvaldību izpilddirektoru asociācija (STMOÚ ČR) — pilnajā nosaukumā Sdružení tajemníků městských a obecních úřadů ČR (Čehijas Republikas pilsētu un pagastu pārvalžu sekretāru apvienība) — ir profesionāla organizācija, kas apvieno vairāk nekā 500 biedru.

Asociācijas biedru un dalībnieku struktūru veido:

- *Pašvaldību izpilddirektori un sekretāri: Apvienības pamata dalībnieki ir Čehijas pilsētu, novadu un pagastu pārvalžu sekretāri (tajemníci), kas pēc savas funkcijas atbilst izpilddirektora lomai Latvijas pašvaldībās.*
- *Reģionālās nodaļas: Asociācija ir teritoriāli sadalīta pa Čehijas reģioniem (apgabaliem), nodrošinot visu valsts daļu pašvaldību vadītāju pārstāvību.*
- *Vadība: Asociācijas darbu vada valde un tās priekšsēdētājs, kas pārstāv biedru intereses Čehijas valdības padomdevēju institūcijās un ministrijās.*

Asociācija uztur ciešu starptautisko sadarbību, tostarp regulāri sadarbojas ar Latvijas Pašvaldību savienību (LPS) un Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociāciju (LPIA), rīkojot pieredzes apmaiņas vizītes abās valstīs.

Konferences galvenās tēmas bija pašvaldību administrāciju vadītāju pilnvaru termiņš un garantijas, būvniecības regulējuma reforma, publiskā sektora darbinieku atalgojums un kibernetikas jautājumi.

Pašvaldību administrāciju vadītāju pilnvaru termiņš, darba tiesiskās garantijas un regulējuma apstrīdēšana

Viens no būtiskākajiem konferences jautājumiem bija Čehijas pašvaldību administrāciju vadītāju tiesiskā statusa maiņa, ieviešot piecu gadu pilnvaru termiņu. Grozījumi attiecas uz pašvaldību izpilddirektoriem (*tajemník obecního úřadu*) un reģionālo administrāciju vadītājiem.

Regulējuma izmaiņas tika virzītas ar parlamenta grozījumu nevis kā patstāvīgs likumprojekts par pašvaldību administrāciju vadītāju statusu. Grozījums tika iesniegts 2026. gada 16. aprīlī, un tā virzība izraisīja plašus iebildumus gan no pašvaldību profesionālās asociācijas, gan atsevišķiem parlamenta deputātiem.

Čehijas parlamenta Senāts likumprojektu noraidīja. Deputātu palāta 2026. gada 8. septembrī Senāta iebildumus pārvarēja, taču 17. septembrī likumprojektu atpakaļ parlamentam nosūtīja valsts prezidents. Neraugoties uz šiem iebildumiem, Deputātu palāta 14. oktobrī atkārtoti atbalstīja likumu, un 20. oktobrī tas tika nosūtīts oficiālai publicēšanai.

Administrāciju vadītāju asociācijas iebildumi

Čehijas pašvaldību administrāciju vadītāju asociācija iebilst ne tikai pret piecu gadu pilnvaru termiņu, bet arī pret grozījumu pieņemšanas kārtību. Asociācija norāda, ka tik būtiskas izmaiņas tika iesniegtas bez pietiekamas apspriešanas ar pašvaldībām un profesionālajām organizācijām.

Galvenās bažas saistītas ar iespējamu administratīvās vadības politizāciju, profesionālās neatkarības vājināšanos un pašvaldību darba nepārtrauktības apdraudējumu. Administrācijas vadītājam jāspēj nodrošināt tiesisku un profesionālu iestādes darbību arī situācijās, kad viņa vērtējums nesakrīt ar pašvaldības politiskās vadības nostāju.

Konferencē tika apspriesta iespēja apstrīdēt pieņemto regulējumu tiesiskā ceļā. Publiski izskanējusi arī iecere vērsties Čehijas Konstitucionālajā tiesā. Vienlaikus vēl jāprecizē, kuras personas vai institūcijas būs tiesīgas iesniegt attiecīgo pieteikumu.

Darba attiecību turpināšana un finansiālās garantijas

Īpaši nozīmīgi ir tas, ka Čehijas regulējumā piecu gadu pilnvaru termiņš tiek nošķirts no darba tiesisko attiecību ilguma, proti:

- pilnvaru termiņa beigšanās pati par sevi neizbeidz darba tiesiskās attiecības ar pašvaldību;
- pašvaldībai jāizvērtē iespēja piedāvāt administrācijas vadītājam citu viņa kvalifikācijai un veselības stāvoklim atbilstošu darbu;
- ja piemērota darba nav vai darbinieks no tā atsakās, iespējama darba tiesisko attiecību izbeigšana atbilstoši darba tiesību normām, ievērojot attiecīgās garantijas;
- noteiktā laikposmā pirms pilnvaru termiņa beigām pašvaldība var pieņemt lēmumu par vadītāja palikšanu amatā uz nākamo piecu gadu termiņu bez atkārtota konkursa;
- darba attiecību izbeigšanas gadījumā atkarībā no tiesiskā pamata var būt piemērojams likumā paredzētais atlaišanas pabalsts un īpašās garantijas. Atsevišķos gadījumos iespējama arī vienošanās par darba attiecību izbeigšanu ar kompensāciju līdz sešu mēnešu vidējās izpeļņas apmēram.

Konferencē tika minēta arī kompensācija līdz septiņu mēnešu vidējās izpeļņas apmēram. Tās piemērošanas nosacījumi vēl precizējami, analizējot pieņemtā likuma galīgo redakciju un atsaucies uz darba tiesību normām.

Būvniecības regulējuma reforma un digitalizācija

Čehijas Reģionālās attīstības ministrija ir izveidojusi īpašu reformai veltītu vietni [Stavební zákon 2026](#). Tajā publicēts reformas pamatojums, tiesību aktu teksti, pārejas noteikumi un prezentācija pašvaldībām.

- Tiek īstenotas izmaiņas būvniecības regulējumā, lai samazinātu administratīvo slogu un saīsinātu būvniecības ieceru izskatīšanas termiņus.
 - Reformas pamatā ir princips «viena iestāde – viens process – viens lēmums».
 - Reformas ieviešana paredzēta pakāpeniski, sākot ar 2027. gadu.
 - Pašvaldības norāda uz nepietiekamu finansējumu, digitālo risinājumu gatavību (vēl nav sagatavots pat projekts no valdības puses) un nepieciešamību nodrošināt darbinieku apmācību.
- Kā norāda Čehijas kolēģi, ja valsts nosaka pašvaldībām jaunus pienākumus, vienlaikus jānodrošina finansējums, funkcionējošas informācijas sistēmas un pietiekams laiks to ieviešanai.

Publiskā sektora darbinieku atalgojums

- Konferencē tika apspriestas publiskā sektora, tostarp pedagogu, atalgojuma sistēmas izmaiņas.
- Uzsvērtā nepieciešamība saglabāt darbinieka profesionālās pieredzes un individuālā darba novērtējuma nozīmi, mainot amatu vai darbavietu publiskajā sektorā.
- Viens no mērķiem ir kvalificētu speciālistu piesaiste un noturēšana.
- Kolēģi ļoti iebilda šai reformai, jo finanses tai nav paredzētas un esošā budžeta ietvaros to izdarīt nav iespējami.

Kiberdrošība un pašvaldību darbības nepārtrauktība

- Pašvaldībām jānodrošina informācijas sistēmu un iedzīvotāju datu aizsardzība, kā arī gatavība kiberincidentiem.
- Kiberdrošības ieguldījumi jāvērtē, salīdzinot preventīvo pasākumu izmaksas ar iespējamiem zaudējumiem datu noplūdes vai sistēmu darbības pārtraukuma gadījumā.
- Kiberdrošība ir pašvaldības pakalpojumu nepārtrauktības, nevis tikai informācijas tehnoloģiju jautājums.

Kultūrvēsturiskais mantojums un pašvaldību ekonomiskā attīstība

Konferences organizatoru nodrošinātās papildprogrammas ietvaros iepazīnām vairākus Dienvidčehijas kultūrvēsturiskos un publiskās infrastruktūras objektus.

Klet' kalns — vēsturiskā infrastruktūra un tās izmantošana mūsdienās

Klet' kalnā iepazīnām sakaru infrastruktūru, kurai bija nozīmīga loma Čehoslovāķijas sabiedrības informēšanā 1968. gada notikumu laikā, kad karaspēka iebrukuma laikā no Klet' raidītāja tika nodrošināta neatkarīga Čehoslovāķijas televīzijas apraide. Šis piemērs ļoti praktiski parādīja sakaru infrastruktūras nozīmi krīzes situācijās un sabiedrības informēšanā.

Klet' kalnā esošā sakaru infrastruktūra krustojas ar vairāku pašvaldību teritorijas robežām, līdz ar to vēsturiski vairākkārt ir aktualizējies jautājums par šīs infrastruktūras īpašuma piederību, kas risināti, ņemot vērā katras pašvaldības finansiālās iespējas. No pašvaldības darba viedokļa tas ir labs piemērs tam, cik svarīgi kopīgiem vai stratēģiski nozīmīgiem objektiem savlaicīgi vienoties par atbildību, finansēšanu un ilgtermiņa apsaimniekošanu.

Šī pieredze aktualizēja jautājumus par stratēģiskas infrastruktūras saglabāšanu, krīzes komunikāciju un vēsturisko objektu izmantošanu tūrisma attīstībā.

Klet' apkārtnē apskatījām arī piemiņas akmeni, kas veltīts Jurijs Gagarina pirmajam lidojumam kosmosā, un 1825. gadā celto vēsturisko skatu torni Josefova vēž. Apkārtnē bija aktīva tūristu un pārgājienu cienītāju plūsma..

Český Krumlov — *kultūrvēsturiskais mantojums kā ekonomisks resurss.*

Konferences organizētās programmas ietvaros apmeklējām Český Krumlov, kuras vēsturiskais centrs kopš 1992. gada iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā (aptuveni 51,65 ha, bet tās buferzona — 850,76 ha). Pilsēta ir viens no spilgtākajiem Čehijas kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un tūrisma attīstības piemēriem. Vēsturiskajā centrā saglabāties viduslaiku pilsētas plānojums, dažādu laikmetu arhitektūra un pils komplekss, kas kopā ar Vltavas upes ainavu veido īpaši pievilcīgu pilsētvidi.

Apmeklējuma laikā bija vērojama intensīva tūristu plūsma, kā arī plašs viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu piedāvājums. Tas uzskatāmi parāda, ka vēsturiskās pilsētvides saglabāšana var veicināt vietējās uzņēmējdarbības attīstību. Vienlaikus intensīvs tūrisms rada papildu slodzi publiskajai infrastruktūrai, vēsturiskajai apbūvei un vietējo iedzīvotāju ikdienai.

Atziņas.

Abu valstu pašvaldībām līdzīgas problēmas un ļoti vērtīgi padiskutēt, apmainīties secinājumiem, kā tās risināt.

Izpilddirektoru terminētā līguma jēgu nesaskata nevienā gadījumā, jāturpina aktualizēt šis jautājums pēc jaunās valdības apstiprināšanas, lai izpilddirektora amata prestižu nostiprina, lai tas ir *stiprais mugurkauls* pašvaldību darbības nodrošināšanā, spēcīga saikne starp administrāciju, uzņēmumiem un politiķiem un tāpat – veiksmīgs instruments politisko mērķu sasniegšanai teritorijas attīstībai, iedzīvotāju kopuma vajadzību nodrošināšanai!

Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana jāskata kopsakarā ar pilsētas ekonomisko attīstību. Sakārtota vēsturiskā vide piesaista apmeklētājus, veicina uzņēmējdarbību un rada pieprasījumu pēc vietējiem pakalpojumiem. Tomēr tūrisma ekonomiskie ieguvumi nav automātiski pielīdzināmi pašvaldības budžeta ieņēmumiem — tie jāvērtē, ņemot vērā arī infrastruktūras uzturēšanas un apsaimniekošanas izmaksas.

Būtiska ir valsts līdzdalība kultūrvēsturiskā mantojuma finansēšanā. Čehijā darbojas īpašas valsts atbalsta programmas vēsturisko pilsētu un kultūras pieminekļu atjaunošanai, paredzot valsts, pašvaldību un īpašnieku sadarbību. Šāda pieeja ļauj mantojuma saglabāšanu plānot ilgtermiņā, nevis tikai atbilstoši kārtējā gada pašvaldības budžeta iespējām.

Savlaicīgi plānojot tūrisma plūsmas, publiskās infrastruktūras noslodzi un vēsturiskā centra saglabāšanu kā dzīvesvietu, nevis tikai tūrisma objektu, palīdz saglabāt UNESCO statusa ilgtermiņa vērtību. Tā ir atkarīga arī no tā, ka pilsēta saglabā savu autentiskumu un paliek arī pievilcīga vietējiem iedzīvotājiem.